

STUDIJŲ MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra/Institutas
	5	Vilniaus universitetas	Filosofijos fakultetas	Ugdymo mokslų institutas Sociologijos ir socialinio darbo institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Švietimo sociologija ir antropologija

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Sociology and anthropology of education

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šiame modulyje taikomos švietimo antropologijos ir sociologijos prieigos interpretuojant ir kritiškai vertinant įvairius švietimo ir ugdymo reiškinius. Baigę modulį doktorantūros studentai žinos pagrindines švietimo sociologijos ir antropologijos sąvokas, klasikinės ir šiuolaikines teorijas, metodologines prieigas ir gebės jas taikyti identifikuojant, formuluojant ir analizuojant švietimo ir ugdymo problemas bei svarstant jų sprendimo būdus. Didelis dėmesys modulyje skiriamas savarankiškam tiriamajam studentų darbui, gebėjimui rasti, analizuoti, sisteminti ir lyginti informaciją iš įvairių teorinių ir empirinių šaltinių; taikyti kokybinius ir kiekybinius empirines analizes metodus; interpretuoti tyrimų duomenis.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course combines the anthropological and sociological approaches in interpretation and critical evaluation of the different educational phenomena. Upon the completion of the course the doctoral students will be acquainted with the main concepts, the classical and contemporary theories in the fields of anthropology and sociology of education. Also the students will be able to apply different methodological approaches in analysing concrete educational phenomena. In order to develop the analytical and research skills individual assignments in combinations with consultations will be applied. The students will learn how to work with the information from different sources, how to apply the quantitative and qualitative methods of empirical analysis, how to interpret the research data.

Dalyko tikslas

Dalyko tikslas:

- (1) supažindinti studentus su švietimo sociologijos ir antropologijos problematika ir pagrindinėmis teorijomis;
- (2) lavinti teorinių tyrimų ir duomenų analizės kompetencijas;
- (3) atskleisti švietimo politikos bei praktikos ir sociologinės ir/ ar antropologinės analizės sąsajas.

Dalyko turinys: temos ir studijų metodai

Kultūros ir ugdymo sąsajos. Kultūros koncepcijos. Inkultūracija ir kultūrinis perdavimas (M. Mead, N. Shimahara, M. Herskovits, H. Siegel ir kt.);

Ugdymo/švietimo antropologija: ištakos ir disciplinos formavimasis (F. Boas, M. Mead, R. Benedict, B.B. Whiting, G. Spindler, S. Kimball ir kt.);

Šiuolaikinės ugdymo/švietimo antropologijos teorijos ir kryptys. Mokymo ir mokymosi antropologija. Antropologinės įžvalgos švietimo politikai. Imigrantų ir pabėgėlių vaikų švietimas. Ugdymo(si) bendruomenėje, bendraamžių grupėje, šeimoje ir t.t. antropologija. Antropologiniai švietimo tyrimai įvairiose šalyse: globalumo ir lokalumo dermės paieškos.;

Antropologinis požiūris į mokyklos ir klasės kultūrą. Tradicijos, ritualai, artefaktai ir simboliai ugdyme. Berlyno ritualų ir gestų studija (C. Wulf);

Etnografija kaip mąstymo ir ugdymo lauko matymo būdas bei tyrimo strategija. Etnografiniai tyrimai švietime. Etnografinio tyrimo metodai;

Teorinės ir metodologinės švietimo sociologijos kryptys;
Švietimo reformos ir švietimo ideologijos;
Tarptautiniai švietimo tyrimai (PISA, TIMMS);
Kritinė švietimo analizė: Kalbos kodai (B. Bernsteinas); Slaptoji ugdymo programa (I. Illich);
 Švietimas ir kultūrinė reprodukcija (P. Bourdieu, P. Willis);
Socialinės klasės, lyties, rasės ir tautybės vaidmuo švietimo sociologijos ir/ar antropologijos požiūriais;
Trajektorių švietimo sistemoje (tracking) sociologiniai tyrinėjimai;
Aukštojo mokslo sociologija.

Metodai: *Probleminis dėstymas; tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros analizė, tyrimo atlikimas, pranešimo rengimas ir t.t.), tyrimų metaanalizė; realaus probleminio atvejo analizė; diskusijos; refleksija.*

Studijų pasiekimų vertinimas

Studijų pasiekimų vertinimą sudaro kaupiamasis balas:

- Parengtas švietimo/ugdymo problematiką gvildenantis straipsnis (taikant sociologijos ar/ir antropologijos priegais) – 60 proc.
- Egzaminas, kurio metu raštu atsakoma į du klausimus (švietimo antropologijos ir sociologijos) – 40 proc.

Pagrindinė literatūra

1. Anderson-Levitt, K.M.(Ed.) (2013). *Anthropologies of Education: A Global Guide to Ethnographic Studies of Learning and Schooling*. New York, Oxford: Berghahn.
2. Arum, R., Beattie, I. R., Ford, K. (Eds.). (2011). *The Structure of Schooling: Readings in Sociology of Education* (2 edition). Los Angeles, London: Sage.
3. Bernstein, B. (1996). *Pedagogy, Symbolic Control and Identity. Theory, Research, Critique*. London: Taylor & Francis.
4. Bourdieu, P. Passeron, J.-C. (2000). *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage.
5. Bourdieu, P. (1998). *State Nobility. Elite Schools in the Field of Power*. Stanford: Stanford University Press
6. Cherneff, J.B.R., Hochwald, E. (Eds.) (2006). *Visionary Observers: Anthropological Inquiry and Education*. Lincoln NB: University of Nebraska
7. Deal, T. E.; Peterson K. D. (2009). *Shaping school culture. Pitfalls, paradoxes, & Promises*. San Francisco: Jossey-Bass. A Wiley Imprint.
8. Illich, I. (2004). *Deschooling society*. London and New York: M. Boyars
9. Leonavičius, V., Rutkienė, A. (2010). *Aukštojo mokslo sociologija: studijų pasirinkimas ir vertinimas*. Kaunas: VDU
10. Levinson, B. A.U., Pollock M. (Eds.). (2011). *A Companion to the Anthropology of Education*. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.
11. Meighan, R. and Clive, H. (2007). *A Sociology of Educating*. New York: Continuum International Publishing Group
12. Mills, D., Morton, M. (2013). *Ethnography in education*. Los Angeles: Sage
13. Spindler, G.D. (Ed.). (1997). *Education and Cultural Process: Anthropological Approaches*. Third edition. Long Grove, Illinois: Waveland Press
14. Willis, P. (1997). *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Columbia: Columbia University Press

Papildoma literatūra

1. Anderson-Levitt, K.M.(ed.) (2003). *Local Meanings, Global Schooling. Anthropology and World Culture Theory*. New York: Palgrave Macmillan
2. Briggs, J. (1992). Mazes of Meaning: How a Child and Culture Create Each Other, *New Directions for Child and Adolescent Development*, 58, 25-49.
3. Čiubrinskas, V. (2007). *Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos*. Mokomoji knyga. Kaunas: VDU
4. Hodges, D. J. (2011). *The Anthropology of Education. Classic Readings*. San Diego, CA: Cognella, pp. 19- 40; 87- 92, 123 - 158.
5. Ingold, T. (2017). *Anthropology and/as education*. London, New York: Routledge.
6. Lancy, D. F.; Bock, J.; Gaskins S. (Eds.). (2010). *The Anthropology of Learning in Childhood*. Walnut

Creek, Lanham, New York, Toronto, Plymouth, UK: AltaMira Press
7. Pelissier, C. (1991). The anthropology of teaching and learning. <i>Annual Review of Anthropology</i> , 20, 75-95.
8. Stonkuvienė, I. (2013). <i>Augti Lietuvoje. Ugdymo kaip inkultūracijos eskizai</i> . Vilnius: VU leidykla.
9. Shimahara, N. (1970). Enculturation - a Reconsideration. <i>Current Anthropology</i> , 11(2), 143 -154
10. Sturm, J., Aldrich, R., Simon, S. & Dekker J. J. H. (Eds.). (1996). <i>Education and Cultural Transmission: Historical Studies of Continuity and Change in Families, Schooling and Youth Cultures</i> (pp. 25 - 46). Gent: C.S.H.P..
11. Wulf, Ch., Zirfas, J. (Hrsg.) (2014). <i>Handbuch Pädagogische Anthropologie</i> . Wiesbaden: Springer VS.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Arūnas Poviliūnas	VU (SSDI)	prof. dr.	Arunas.poviliunas@fsf.vu.lt
2	Irena Stonkuvienė	VU (UMI)	doc.dr.	Irena.stonkuviene@fsf.vu.lt

Patvirtinta Edukologijos mokslo doktorantūros komiteto 2022 m. 09 mėn. 16 d. nutarimu Nr. 15600-KT-306